

KOMMUNEFLAGGLOVEN ENDRET I 2014

Av advokat Hans Cappelen

Kjernen i denne loven ble ikke endret; fortsatt er det et forbud i loven mot andre kommuneflagg enn de som er «godkjent av Kongen». Loven gjelder for flagg på kommunenes offentlige bygninger, eiendommer og kommunale institusjoner.

Lovendringen fra den 21. mars 2014 går ut på at kommunene også får lov til å flagge med andre flagg under spesielle arrangementer. Denne unntaksregelen er aktuell ved «idretts-, kultur- og lignende arrangement med allmenn interesse», ifølge den nye lovteksten. Dette gjelder også for «frittstående kommunale flaggstenger på torg, bruer, plasser eller lignende som ikke framstår som en integrert del av et kommunalt bygningskompleks eller et bygningskompleks som for den vesentligste del benyttes av kommunale institusjoner.»

Allerede i 1933, da loven først ble vedtatt, fikk kommunene lov til å flagge også med nasjonalflagget, men da uten statsflaggets splitt og tunge. Dessuten fikk kommunene, ved en lovendring i 2003, adgang til å flagge med det samiske flagget på kommunens bygninger og andre eiendommer.

Det var en tverrpolitisk gruppe av stortingsrepresentanter som i 2014 fremmet forslaget om å endre kommuneflaggloven. I spissen for forslagstillerne sto Martin Kolberg fra Arbeiderpartiet i Buskerud. Noe av forhistorien var et initiativ som i 2013 ble rettet fra Drammens ordfører til Justisdepartementet. Han foreslo å myke opp loven og gjøre det lovlig for kommunen å flagge på Drammen bro med «Godset-flagget», også kalt «SIF-flagget», etter Strømsgodset IF. I Drammens Tidende den 14.6.2013 står det:

Det er ikke bare Godset-flagg saken dreier seg om. Drammensordføreren forteller med en viss humor at han nok har gjort seg til lovbryter ved et par anledninger, og kunne risikert bot, eller i verste fall fengselsstraff.

- Vi heiste jo byjubileumsflagg på bybrua under byjubileet i 2011. Og i forbindelse med cupfinalen i 2010 ble det brukt arrangementsflagg, sier Tore Opdal Hansen, og mener spesielt Byjubileet er et godt eksempel på at flaggloven ikke er tilpasset vår tid.

Godsets flagg med foreningsmerket

En lovendring som ikke kom

Noe av det som ikke ble endret, er det strenge kravet i loven om at kommuneflagg må være godkjent av Kongen; det vil si fastsatt av regjeringen i en kongelig resolusjon (kgl.res.). Kravet i kommuneflaggloven om fastsetting i kgl. res., kan sies å stemme lite overens med det gamle prinsippet om kommunalt selvstyre. Og kravet i loven er ikke i samsvar med at kommunene selv kan bestemme og fastsette sine egne kommunevåpen.

Sett fra både politiske og heraldiske synsvinkler, er dette lovkravet likevel ikke så dumt. Politisk sett ble loven i 1933 begrunnet med at kommunene ikke skulle få lov til å flagge med politiske flagg, spesielt et helt rødt flagg. Heraldisk sett kan vi si at loven forutsetter at nye kommuneflagg skal undergis en fagkyndig og saklig behandling hos de statsmyndighetene som forbereder fastsettingen i kgl.res. Denne saksbehandlingen er å knytte sammen kommuneflagg og kommunevåpen. Det blir gjort slik at farge- og figursammensettingen i kommunevåpenet er den samme i kommuneflagget, i henhold til en eldgammel heraldisk tradisjon. Forskjellen på våpen og flagg er bare at våpenet beskrives («defineres» eller «blasoneres») med metallene *gull* og *sølv*, mens flaggfargene beskrives som *gult* og *hvitt*.

Ved behandling av saker om nye kommunevåpen bruker departementene Riksarkivet som fagkyndig instans. Som kjent, praktiserer Riksarkivet fra ca. 1930 strenge regler for hva som får være sammensettinger av farger («tinkturer») og figurer i nye våpen. En hovedregel er å ha bare to tinkturer og bare en figur som kan være gjentatt.

Vi har imidlertid flere velkjente kommunevåpen, fra nyere tid, som ikke er fastsatt i kgl.res.: særlig kjent er Møre og Romsdal fylkeskommune, Asker, Fræna og Ullensaker kommuner. Disse våpnene har kommunene selv valgt og vedtatt, men de har ikke oppnådd å få Riksarkivets godkjenning. Våpnene brukes på de samme måtene som andre kommunevåpen, bl.a. på kommunale biler og arbeidstøy, samt på brevpapir, i annonser m.m. Men ifølge kommuneflaggloven er det forbudt å bruke disse våpnenes farge- og figursammensettinger som kommuneflagg. Likevel har iallfall Møre og Romsdal fylkeskommunale flagg med våpenskjoldet plassert på hvit flaggduk, uten at det har vært straffeforfulgt.

Del av flagget til Møre og Romsdal som har skjold med tre båter sett forfra

I Frænas vedtekter for bruk av kommunevåpenet, står det at

*Våpenet kan brukast på bordflagg, og til bruk som dekorasjon ved kommunale tilstellingar.
Hengande bannere i stort format kan også brukast til dekorasjon.*

Hvordan skal heraldikere stille seg til dette? Her kan det være ulike meninger. Selv om kommunenes selvstyre står sterkt, så har det sine fordeler at heraldisk fagkunnskap kan komme inn i bildet før et kommunevåpen blir vedtatt. Fagkunnskapen kan motvirke at vi får våpen som er lite egnet som offentlige kjennetegn for en kommune. Når nye våpen skal lages, kommer det normalt inn mange uegnede forslag. De kan f.eks. være kompliserte og overlesset med mange symboler, eller forslag som er bare dagsaktuelle uten lengre tidshorisont, eller forslag som allerede er i bruk av andre. Likevel kan det nok diskuteres om Riksarkivet har vært litt i strengeste laget da det nektet å godta våpnene til Møre og Romsdal, Asker, Fræna og Ullensaker.